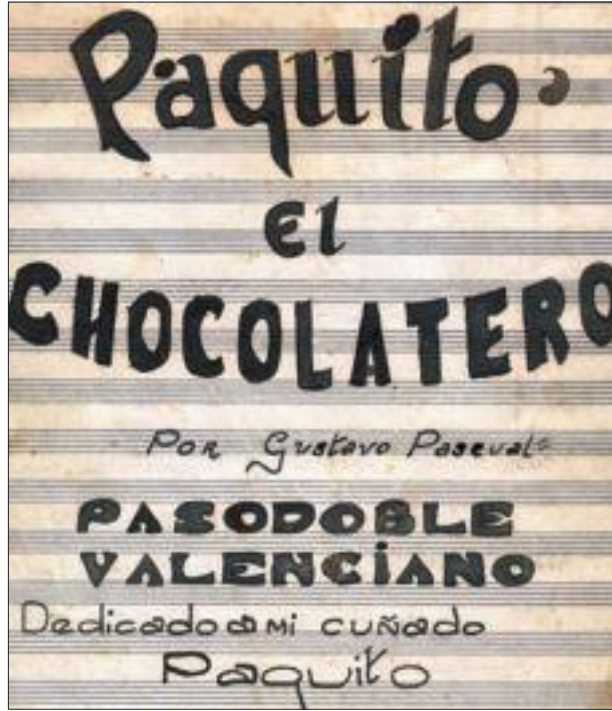

Ve de la pàgina 1

El pasdoble fester és la nova marca exportable dins del gran *karaoke* hertzià, un nom que cal afegir a les noves mitologies populars del segle XXI, entre *Operación Triunfo* i el *TDT*, entre la càpsula *Nespresso* i les cançons del Festival d'Eurovisió. *Paquito*, com el *botox*, ens homogeneïtza i ens fa iguals, siga en el banquet nupcial o en la festa major d'una nit d'estiu. És el nostre GPS que ens guia sense necessitat de satèl·lit ni partitura. La nostra companyia musical de *low cost* i passaport per a viatjar pertot arreu. El nou pensament únic per a degustar amb sangria, calimotxo o aigua de València.

Durant la festa democràtica que va seguir la fi de la dictadura, el pasdoble va servir d'auxiliar rítmic a les tropes llibertàries i nacionalistes. *Paquito el Chocolatero* es convertia en una mena de *Marseillesa* per a banda rural i en una versió alternativa i lúdica a la *Valencia* de Padilla. El pasdoble era el símbol descentralitzador d'un país, que com deia la cançó, s'anava fent o cuinant, entre aplecs i escoles d'estiu, entre manifestos i preestatuts. Amb el reciclatge del gremi faller i el retorn ordenat als carrers de la ciutat de les bandes de música i el pas a la reserva, de les cornetes i els tambors, la composició festera conquerirà una posició hegemònica en el *hit-parade* fester que ja no abandonarà mai més. *Paquito* es repristinava com a ambientador imprescindible per acompanyar el personal. Al cap i a la fi, el símbol d'un país, d'una música i d'una festa.

Quan l'agència Tapsa la va triar per a la seua campanya publicitària de la cervesa San Miguel l'any 2006, no feia sinó confirmar el *punch* de la melodia com a reclam publicitari. I així va ser, la composició de Gustavo Pascual es va convertir en la melodia publicitària més popular d'aquest any i confirmava el magnífic enllaç entre missatge publicitari i cançó. *Paquito el Chocolatero*, igual que la cervesa de l'anunci, "allà on anava, triomfava". Enguany, amb motiu del centenari del naixement de l'autor del popular pasdoble, el seu poble, juntament amb l'SGAE i altres enti-

Dalt, una filà de les festes de Cocentaina. Baix, retrat de Gustavo Pascual i Falcó, compositor de *Paquito el Chocolatero*, i la partitura de la peça musical.

tats, ha organitzat una sèrie d'actes per a commemorar la figura del compositor que ha projectat la seua música *urbi et orbi*. Concerts, discos i, fins i tot, un bitllet de l'ONCE, que exhibirà la figura del músic valencià. Gustavo Pascual Pérez, un dels fills del compositor, al cap d'anys de litigi pel reconeixement de l'autoria de la composició del seu pare, gaudeix ara del seu reconeixement internacional. "La veritat", diu Gustavo Pascual, "és que de vegades ens preguntem com ha pogut arribar fins allà, i no t'ho acabes de creure". "El pasdoble", conti-

nua Gustavo, "pots escoltar-lo a la pista del Tau de Vitòria com un dels seus himnes o tocat per una xaranga d'un poble de França o d'Itàlia". La composició musical ha merescut les versions més diverses, només cal fer una ullada a algunes de les pàgines que serveixen per a escoltar música via *streaming* per a adonar-se del fenomen, unes adaptacions que han fet saltar més d'un crit d'alarma entre els més puristes. "Hi ha versions", diu Gustavo Pascual, "com la de King África, que no guarden l'esperit de la composició, però, d'altra banda,

cal reconèixer que han ajudat a popularitzar-la". Tot i que n'han volgut fer un pasdoble taurí o d'aires flamencs o folklòrics, *Paquito el Chocolatero* forma part de la cultura musical i popular d'un país i de les festes de Moros i Cristians. Sense aquest component no es pot entendre'n la seducció i el magnetisme. Per a Maria Dolors Insa Ribelles, bibliotecària i autora de l'única biografia sobre el creador de la composició, "el pasdoble guarda dins seu la sensibilitat festera, l'alegria d'aqueix món fantàstic en què cada any ens submergim".

De la Mediterrània a l'Atlàntic

C. G.
Dins d'aquest any de celebracions al voltant de la figura de Gustavo Pascual i el seu pasdoble universal, *Paquito el Chocolatero*, cal fer un apartat especial al món de les bandes de música. Des dels primers temps les societats musicals han estat el portaveu principal —i de vegades únic— de la música de Pascual i d'altres compositors festers, a través de les Falles, de les Fogueres, de les festes locals, les revetles d'estiu, etc. Ha estat gràcies a aquestes, a les bandes de música, que aquestes composicions s'han estés, primer de tot, per tota la geografia valenciana, i més tard, per la resta de l'estat i per unes altres parts del món. Ara, des de la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana que presideix Josep Francesc Almeria, el pasdoble sonarà en diferents registres a banda i banda de l'Atlàntic. La Banda Federal de la Federació de Societats Musicals, que dirigeix Teo Aparicio Barberán, ha gravat totes les composicions de caràcter fester escrites per Gustavo Pascual i que posen en relleu l'enginy creatiu de l'autor a l'hora de captar l'esperit de la festa de Moros i Cristians, entre marxets, pasdobles i marxets mores. El CD ha estat editat per la Societat General d'Autors, que ha volgut sumar-se a l'homenatge d'un dels seus socis més "generosos" i universals. D'altra banda, la composició s'escoltarà llargament en terres colombianes gràcies al conveni d'intercanvi musical signat amb les bandes musicals del país sud-americà. La Federació, a més, ha recomanat a totes les societats musicals que, com a tribut al compositor de Cocentaina, incorporen al seu repertori habitual l'obra de Gustavo Pascual. L'editorial Piles, d'altra banda, que gestiona la seua obra, a més d'oferir gratuïtament des de la seua web la partitura completa del pasdoble, editarà totes les partitures del compositor, ara revisades i adaptades per a la planilla actual de les bandes de música en una edició commemorativa.

UN PAÍS DE PARAULES

D'amor i d'intrigues

FRANCESC CALAFAT

La vida infidel d'un arlequí
Joan Oleza

Pagès Editors
Lleida, 2009. 306 pàgines

El nom de Joan Oleza va lligat a la meua formació universitària. I el meu record és d'agraïment profund, perquè en els meus anys d'estudiant de filologia, els joves, com sempre, m'imagino, teníem el cap ple de fum, de fantasies, i molts professors també. I com vostès ben bé saben el fum s'esbandeix amb facilitat fantàstica. La facultat era jove i, per tant, sovint hi havia més bona voluntat que fets. Quan un és jove, això ho vaig saber després, el que

t'ajudarà són els coneixements sòlids i les orientacions ben encaminades. I una de les coses que el professor Oleza ens ensenyà a mi i als meus companys varen ser els rudiments de la reflexió crítica i la submersió en la selva apassionada de la narrativa contemporània. Encara que era professor de literatura espanyola, ens descobrí la intempestiva narrativa que es feia en català. Ens descobrí Quim Monzó i mostrà un interès particular per les manifestacions més vives de la nostra literatura, fet que no sempre era habitual i còmode. I jo, lector de literatura, de qualsevol, li ho agraiïc.

Els canvis i agitacions que ha viscut la societat des dels anys seixanta són el corrent elèctric que

mou la maquinària narrativa de Joan Oleza. Si en *Tots els jocs de tots els jugadors* (1981) es decantava per l'ebullició històrica dels anys setanta al País Valencià amb un humor obert i ditades grotesques, ara la perspectiva és diferent. En *La vida infidel d'un arlequí* s'aparta del vidre de distorsió per visitar amb més credibilitat un tros d'història de més abast, però vist des dels ulls dels protagonistes, amb gotes líriques i amb uns certs aires mítics.

Un casolot abandonat en un paratge boscos i ombrívol és el far que orienta la història. Bastida per dos narradors, Ramon Descós i la seua filla Marcel·la, després d'anys sense veure's, visiten l'antiga llar i reconstrueixen el món fa-

miliar. A més, a través de Descós recorrem les agitacions i els canvis que travessen l'Espanya des del final dels seixanta fins als noranta. És periodista i la seua rebel·lia inicial s'adapta a l'evolució de la societat i a mesura que la seua vida professional ascendent es lliga a un personatge ambiciós, coneixedor dels soterranis del franquisme i dels fils de l'economia, trama un empori empresarial de gran impac-

Els canvis i agitacions de la societat són el corrent elèctric que mou la narrativa d'Oleza

te, que inclou mitjans de comunicació, imprescindibles per a moure les cordes de la política. L'ambició del seu padri el du a límits per a ell impossibles. Trobar-se en la corda fluixa el fa replantejar-se les coses. Recuperar part de la dignitat perduda l'obligarà a desemmascarar el seu patró i haver de fugir. D'al-

tra banda, en un món d'interessos tan foscos en què es veu embolicat, la seua vida íntima no pot escapar de les intrigues i de la morbositat. Amb el temps la tragèdia inunda la vida sentimental: la seua dona és víctima d'una malaltia degenerativa. Són moments d'angoixa, però també de dedicació i tendresa. El record de la filla, que sovint dona veu a la mare, ofereix en contrast una mirada més lírica i també els silencis i els misteris que poblen la història de la família.

El conglomerat temàtic que ofereix la novel·la facilitada que Joan Oleza tracte temes de llarg abast, com ara els lligams movedissos entre realitat i imaginació, les tensions que comporta l'aventura de la creació de la identitat, les col·lisions entre la felicitat i les circumstàncies, la inevitable adaptació a la realitat o la urgència d'entendre-la, i els conflictes i els drames que això comporta. A més, el tema familiar i la càrrega mítica que aporta la casa i el paisatge relacionen el llibre amb l'univers de Llorenç Villalonga i Baltasar Porcel.